

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslų kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Lietuvių literatūros kritikos istorija metodologiniu aspektu	04H	Filologijos	
Studijų būdas	Valandų skaičius	Studijų būdas	Valandų skaičius
Paskaitos		Konsultacijos	8
Individualus	192	Seminarai	
Kreditų skaičius			5

Dalyko anotacija

Studijų programos tikslas – supažindinti su lietuvių literatūros kritika kaip disciplina, su jos istorija, metodais, žanrais ir svarbiausiais kritikais.

Lietuvių literatūros kritikos raidoje nuo pat jos, kaip modernios disciplinos, pradžios išskiriamos kelios linijos: XIX a. pabaigoje išryškėjo pozityvistinė-sociologinė kryptis (*Varpo, Vienybės lietuvininkų* autoriai) ir idealistinė-romantinė (*Aušros* kritikai). XX a. pradžioje šios literatūros aiškinimo kryptys sudarė naują pozityvizmo (A.Jakštas) ir modernizmo (Herbačiauskas, Čiurlionienė, Puida) opoziciją; modernistinės orientacijos kritiką metodologijų lygmeniu galima įvardyti kaip fenomenologinės pakraipos imanentinę, o kartais ir formalistinę (L.Gira, J.Ambrazevičius). Šios skirtys kai kuriais atvejais yra sąlyginės, nes ne vieno kritiko praktikoje reikėsi keletas literatūros aiškinimo būdų. Susikūrus nepriklausomai Lietuvos valstybei, atsirado sąlygos profesionaliajai akademiniai literatūros kritikai. Sociologinis literatūros aiškinimas tapo istorinės-kultūrinės kritikos mokyklos šerdimi (M.Biržiškos, V. Dubo, V.Maciūno darbai); kita vertus, drauge stiprėjo literatūros kaip estetinio fenomeno samprata, tvirtinama fenomenologinės pakraipos kritikų (V.Mykolaitis-Putinas, B.Sruoga, J.Keliuotis). Sociologinės kultūrinės linkmės kritiką tarpukariu papildė ideologiškai angažuotas rusiškojo marksizmo variantas (K.Korsakas, J.Šimkus, A.Venclova, V.Drazdauskas), sovietmečiu transformuotas į socialistinį realizmą. Išeivijoje fenomenologinė imanentinė kritika buvo tęsiama naujosios kartos kūrėjų (A. Nyka-Niliūnas, H.Nagys ir kt.) *Literatūros lankuose*; vėliau - *Metmenyse* – įsivyravo analitinė, formalistinė amerikiečių Naujosios kritikos dvasia (R.Šilbajoris, V.Kelertienė, V.Skrupskelytė ir kt.). Lietuvoje, pradedant septintuoju dešimtmečiu, kaip opozicija sociologizuotam literatūros traktavimui, vėl atgijo hermeneutinė fenomenologinė tarpukario literatūros kritikos tradicija (V.Zaborskaitė, D.Sauka, V.Kubilius, V.Daujotytė, A.Zalatorius), stiprėjo formalistiniai tyrimai (K.Nastopka, J.Girdzijauskas, L.Sauka). Atgavus nepriklausomybę, populiarėja šiuolaikinis vakarietiškas neomarksizmas, kitos ideologinės kritikos formos: postkolonializmas, feminizmas (V.Kelertienė, A.Samalavičius, I.Gražytė-

Maziliauskienė).

Studijų programa baigiama problemiškujų literatūros kritikos klausimų, susijusių su postmodernizmo iššūkiais, su kintančiais vertybiniais orientyrais, žanrų hibridizacija bei funkcionavimo viešojoje erdvėje pokyčiais, svarstymu.

Pagrindinė literatūra

Baltic Postcolonialism, edited by Violeta Kelertas, Amsterdam / New York: Rodopi, 2006.

Bourdieu, Pierre, *Die Regeln der Kunst: Genese und Struktur des literarischen Feldes*, Frankfurt am Main: Suhrkamp, 2001.

Bourdieu, Pierre, Wacquant, Loic J.D., *Įvadas į refleksyviąją sociologiją*, iš anglų k. vertė V. Poviliūnienė, Vilnius : Baltos lankos, 2003.

Бурдьё, Пьер, *Поле литературы*, пер. с франц. М. Гронаса, in: Новое литературное обозрение, 45, 2000, с. 22-87.

Daujotytė, Viktorija, *Lietuvių literatūros kritika*, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2007.

Daujotytė, Viktorija, *Literatūros fenomenologija*, Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2003.

Дубин, Борис, Гудков, Лев, *Литература как социальный институт*, Москва: Новое литературное обозрение, 1994.

XX amžiaus literatūros teorijos, Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas, 2006.

Eagleton Terry, *Įvadas į literatūros teoriją*, Vilnius: Baltos lankos, 2000.

Gineitis, Leonas, *Lietuvių literatūros istoriografija*, Vilnius: Vaga, 1982.

Literatūros analizės kritinių metodų pagrindai, sudarė Daniel Bergez, iš prancūzų k. vertė Rūta Kisielytė [ir kt.], Vilnius: Baltos lankos, 1998.

Lukacs, Georg, *Schriften zur Literatursoziology*, 3, Aufl., Neuwied: Luchterhand, 1968.

Poetika ir literatūros estetika, I, II d., Vilnius: Vaga, 1978, 1989.

Said, W. Edward, *Orientalizmas*, vertė V.Davoliūtė, Vilnius: Apostrofa, 2006.

Schönert, Jörg, *Perspektiven zur Sozialgeschichte der Literatur*, Tübingen: Niemer, 2007.

Steiner, George, *Tikrosios esatys: ar mūsų kalbėjime kas nors glūdi?* Vilnius: Aidai, 1998.

Taine, Hippolyte, *Meno filosofija*, Kaunas: Švietimo m-jos kn. leid. komisija, 1-2 d., 1938-1940.

Konsultuojančiųjų
dėstytojų vardas, pavardė

Mokslo
Laipsnis

pedag.
vardas

Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti
per pastaruosius 5 metus

Elena Baliutytė - Riliškienė	Dr.(HP)	<p>1. „Antano Venclovos literatūros kritika“, in: <i>Colloquia</i>, Nr. 16, 2006, p. 66–80. (Modern Language Association International Bibliography).</p> <p>2. „‘Tyliosios rezistencijos’ metafora ir prisitaikymo strategijos sovietmečio literatūros kritikoje“, in: <i>Colloquia</i>, Nr. 19, 2007, p. 58–79. (Modern Language Association International Bibliography).</p> <p>3. „Savimonės formos Lietuvos dokumentinėje literatūroje“, in: <i>Literatūra</i>, Nr. 50(1), 2008, p.16-29. (Modern Language Association International Bibliography).</p> <p>4. „Perimti lyrikos ugnį: Salomėjos Nėries recepcijos ypatumai“, in: <i>Salomėja Nėris: tarp dainos ir regėjimo</i>, serija <i>Colloquia</i>, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2005, p. 7–18. ISBN 9955-475-89-7.</p> <p>5. Estetinės ir etinės vertybės Jono Lankučio literatūros kritikoje“, in: <i>Jonas Lankutis literatūros kasdienybėje</i>, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2006, p. 23–29. ISBN 978-9955-698-33-3;</p> <p>6. „Pisatel’ i kritik – založnik vremeni ili partnior?“, in: <i>Cilvēka brīvība. Cilvēka balss: Ojāra Vācieša starptautiskā zinātniskā konference</i>, Riga: Pils, 2005, p. 37–45, ISBN 9984-9796-2-8.</p>
------------------------------	----------	---

Patvirtinta Jungtinėje doktorantūros komisijoje 2009 m. 04... mėn. 28 d., protokolo Nr.R-19 ..

Komisijos pirmininkė habil. dr. Jūratė Sprindytė